

Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola elektrotechnická
Božetěchova 3, Olomouc
Laboratoře elektrotechnických měření

PROTOKOL O MĚŘENÍ

Název úlohy

Měření Charakteristik Rezonančních Obvodů

Číslo úlohy

301 - 3R

Zadání

1. Nastudujte a v protokolu popište základní vlastnosti a rozdíly sériových a paralelních rezonančních obvodů. Zejména f_D , f_H , B a f_0 .
2. Změřte frekvenční charakteristiku sériového rezonančního obvodu, vstupní napětí volete $U_0 = 3 \text{ V ef}$.
3. Změřte frekvenční charakteristiku paralelního rezonančního obvodu, vstupní napětí volete $U_0 = 3 \text{ V ef}$.
4. Změřte frekvenční charakteristiku paralelního rezonančního obvodu se sníženým činitelem jakosti, vstupní napětí volete $U_0 = 3 \text{ V ef}$.
5. Změřené závislosti nakreslete na mm papír, nebo zobrazte pomocí programu EXCEL v PC. Do samostatných grafů, vyznačte v nich šířky pásma a označte f_D , f_H , B a f_0 .

Poř. č.	Příjmení a jméno			Třída	Skupina	Školní rok	
7	Horčíčka Askold			3.B		2021/22	
Datum měření		Datum odevzdání	Počet listů	Klasifikace			
31.5.2022		7.6.2022	7	příprava	měření	protokol	obhajoba
Protokol o měření obsahuje:			Tabulky naměřených a vypočtených hodnot				
			Schéma				
			Vzor výpočtu				
			Tabulka použitých přístrojů				
			Grafy				
			Postup měření				
			Závěr				

1. Teoretický úvod

- Rezonanční obvod je zapojení tří základních prvků elektrotechniky ať už do série či paralelně, jsou to činný rezistor, cívka a kondenzátor. Chování lze přirovnat k jednobranu nicméně s rozdílem, že rezonanční obvod má rezonanční frekvenci f_0 , při této frekvenci jsou vyrovnané reaktance kondenzátoru a cívky. Při sériovém zapojení je a f_0 je impedance minimální, při paralelním zapojení a f_0 je impedance maximální.
- Základní vzorce pro výpočty:

Z pro sériový rezonanční obvod: $Z = R + j\left(\omega L - \frac{1}{\omega C}\right)$ $[\Omega; \Omega, H, F]$

Y pro paralelní rezonanční obvod: $Y = \frac{1}{R} + j\left(\omega C - \frac{1}{\omega L}\right)$ $[Si; \Omega, F, L]$

Rezonanční frekvence obvodu: $f_0 = \frac{1}{2\pi\sqrt{LC}}$ $[Hz; H, F]$

Šířka pásma: $B = f_H - f_D$ $[Hz; Hz, Hz]$

2. Schémata

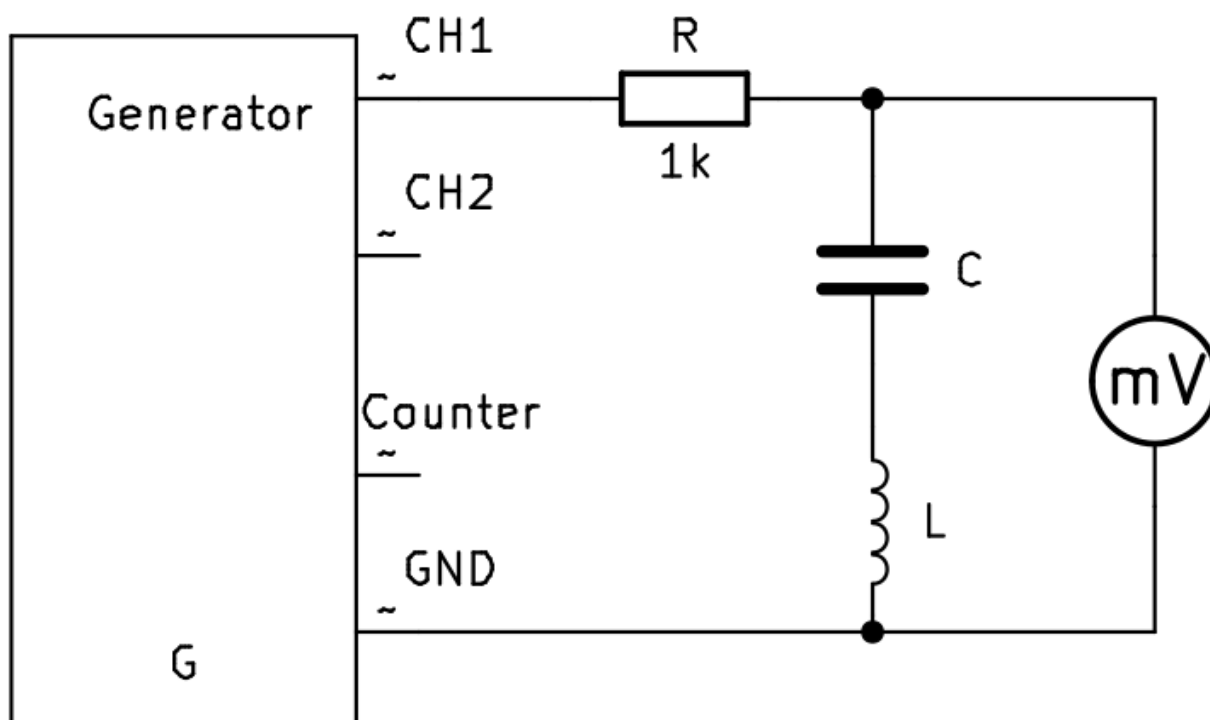

Schéma č. 1: Sériový rezonanční obvod

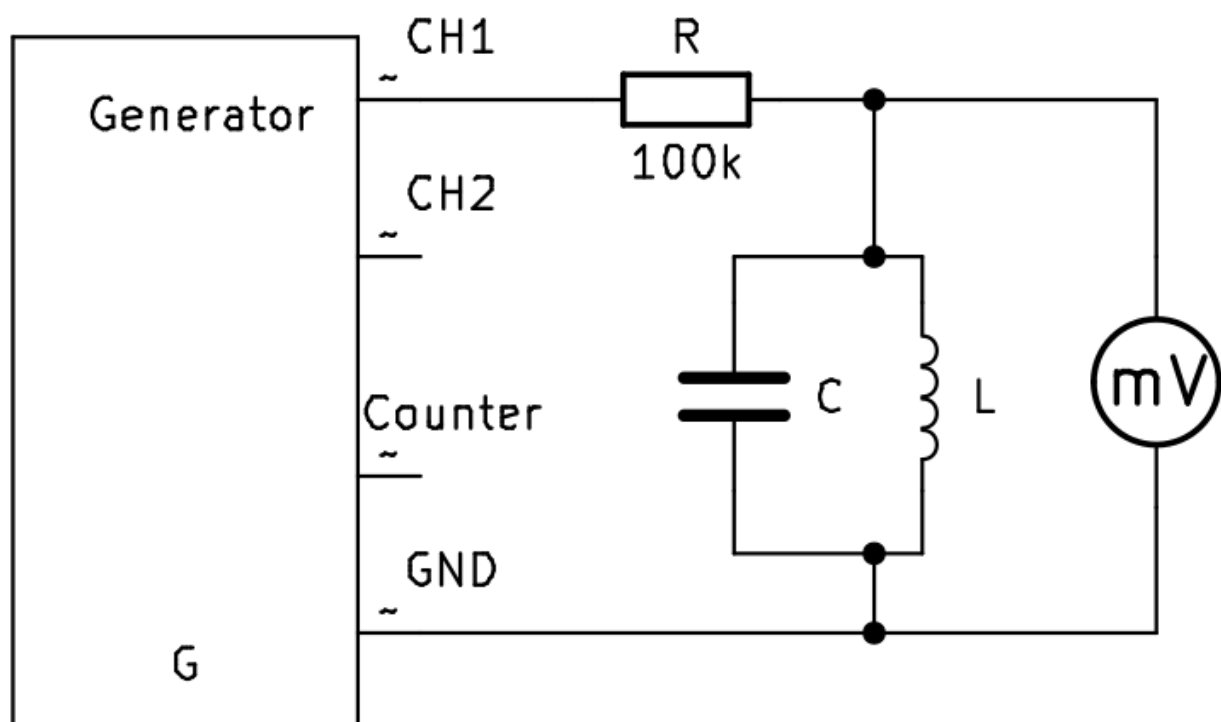

Schéma č. 2: Paralelní rezonanční obvod

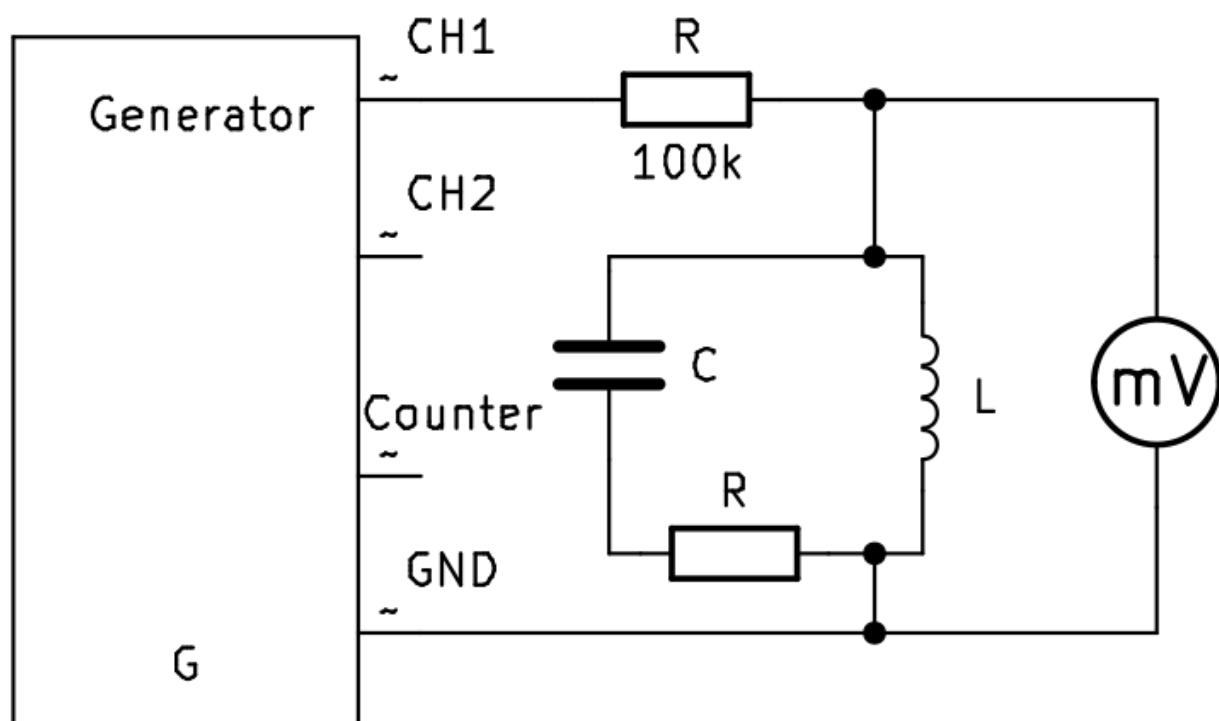

Schéma č. 3: Paralelní rezonanční obvod se sníženým činitelem jakosti

3. Tabulka použitých přístrojů

Označení v zapojení	Přístroj	Typ	Inventární číslo	Poznámka
G	Generátor	Stůl č. 1	-	-
mV	Minivoltmetr	GVT-417 B	20-0060/01	-
Ω	Ohm metr	MY75	MBIJO22735	-

Tabulka č. 1: Použité přístroje

4. Postup měření

1. Ověřujeme hodnoty rezistorů ohm metrem
2. Zapojujeme přípravek podle schématu č. 1
3. Postupným měněním hodnot na generátoru nacházíme f_0
4. Zapisujeme hodnoty napětí pro 10 frekvencí nahoru i dolů od f_0 , krok jsou 2 kHz
5. Opakujeme pro zbylá dvě zapojení podle schéma č. 2 a 3

5. Tabulka naměřených hodnot

($R_1 = 1 \text{ k}\Omega$, $R_2 = 100 \text{ k}\Omega$, $U_1 = 3 \text{ V}$, f_0 zvýrazněna v tabulce)

Tabulka č. 2: Měření sériového rezonančního obvodu

Pod f_0		Nad f_0	
f [kHz]	U [mV]	f [kHz]	U [mV]
157 (f_0)	77	177	300
155	88	175	270
153	110	173	240
151	130	171	214
149	160	169	188
147	190	167	160
145	220	165	132
143	250	163	110
141	285	161	90
139	320	159	78
137	350	157 (f_0)	77

Tabulka č. 3: Měření paralelního rezonančního obvodu

Pod f_0		Nad f_0	
f [kHz]	U [mV]	f [kHz]	U [mV]
153 (f_0)	210	173	55
151	205	171	60
149	175	169	65
147	140	167	70
145	115	165	80
143	100	163	95
141	80	161	110
139	70	159	135
137	60	157	160
135	55	155	195
133	50	153 (f_0)	210

Tabulka č. 4: Měření paralelního rezonančního obvodu se sníženou jakostí

Pod f_0		Nad f_0	
f [kHz]	U [mV]	f [kHz]	U [mV]
153 (f_0)	95	177	50
155	94	175	52
153	92	173	55
151	85	171	61
149	80	169	66
147	73	167	72
145	67	165	77
143	60	163	82
141	55	161	90
139	50	159	93
137	47	153 (f_0)	95

6. Vzory výpočtů

1. Sériový rezonanční obvod

$$\text{Šířka pásma: } B = f_H - f_D = 162.3 - 153.3 = 9 \text{ kHz}$$

$$\text{Činitel jakosti: } Q = \frac{f_0}{B} = \frac{157}{9} = 17.44$$

2. Paralelní rezonanční obvod:

$$\text{Šířka pásma: } B = \frac{f_H}{f_d} = 159 - 147 = 12 \text{ kHz}$$

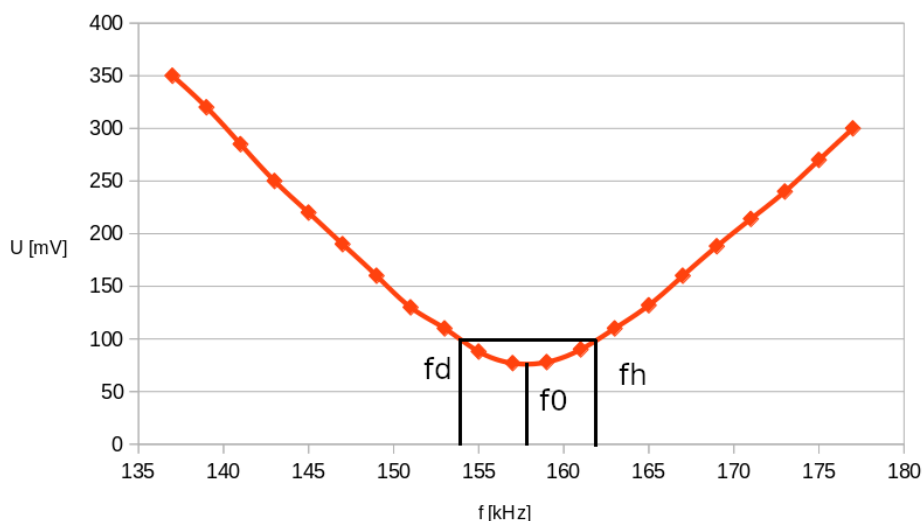
$$\text{Činitel jakosti: } Q = \frac{f_0}{B} = \frac{153}{12} = 12.75$$

3. Paralelní rezonanční obvod se sníženou jakostí:

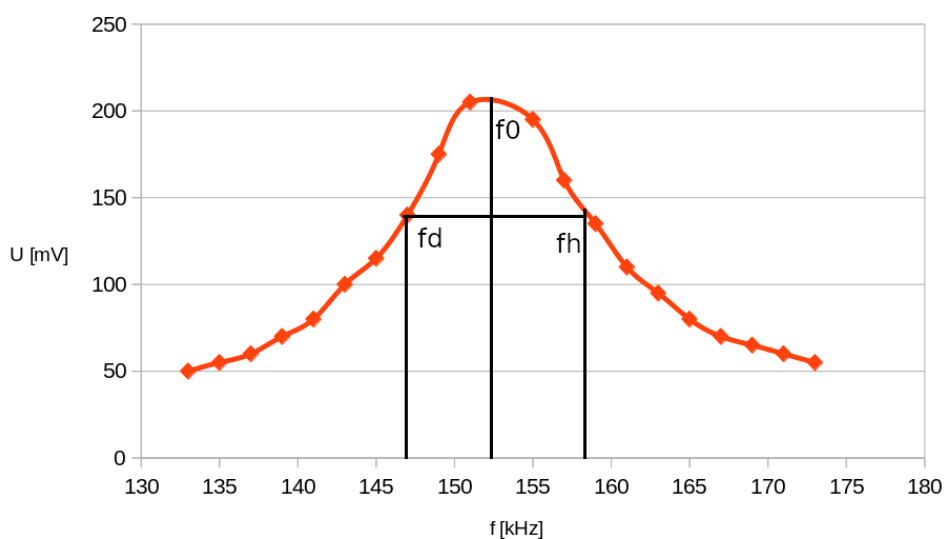
$$\text{Šířka pásma: } B = f_H - f_D = 164.6 - 146.6 = 18 \text{ kHz}$$

$$\text{Činitel jakosti: } Q = \frac{f_0}{B} = \frac{153}{23} = 6.65$$

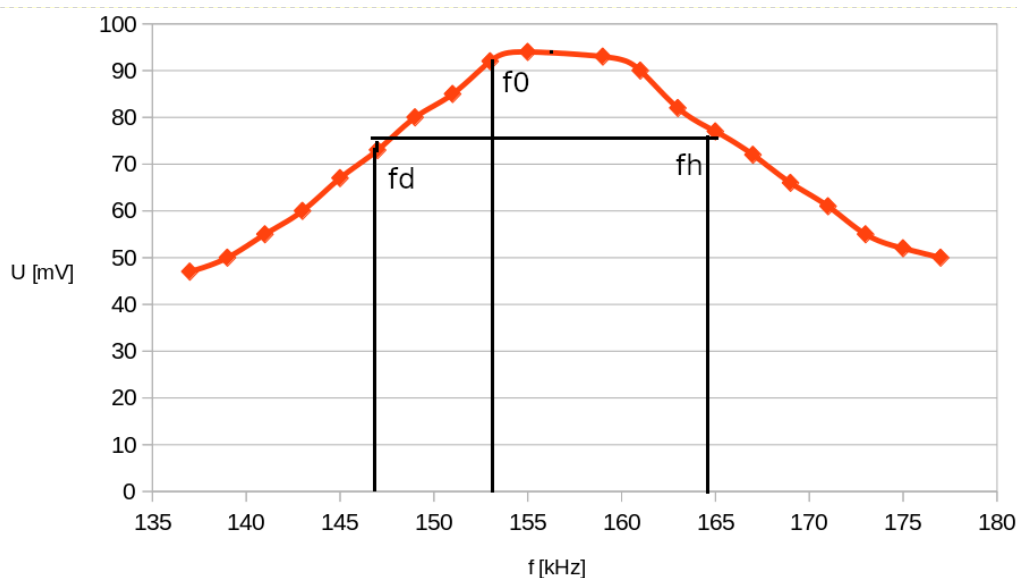
7. Grafy

Graf č. 1: Měření sériového obvodu

Graf č. 2: Měření paralelního obvodu

Graf č. 3: Měření paralelního obvodu se sníženou jakostí

8. Závěr

Chyby přístrojů:

Milivoltmetr: Chyba měření na milivoltmetru může být až 20 %, což je dost, nicméně záleží na použitém rozsahu, vhodnější rozsah znamená menší chybu. Záleží také na výchylce na milivoltmetru. Analogový milivoltmetr můžeme brát jako slabost našeho měření.

Generátor: Generovaný signál se pohyboval s chybou pod 2 %, spíše i méně, což je oproti našemu milivoltmetru dobrý výsledek.

Rezistory: Jako chybu můžeme brát i nepřesnosti součástek. Třeba ale rezistory mají oproti teoretické hodnotě velice malou výchylku, pod 0.4 %. Takže jsou zanedbatelné

Ostatní:

V teoretickém úvodu jsou popsány základní vzorečky a vlastnosti rezonančních obvodů. Změřené hodnoty můžeme vidět v tabulkách naměřených hodnot ale i graficky znázorněné v grafech společně s f_D , f_H , či f_0 . Z grafů si také můžeme ověřit, že při sériovém zapojení je impedance nejmenší při frekvenci f_0 , zatímco u paralelního zapojení rezonančního obvodu to je naopak.